

МИХАЙЛО ДРАГОМАНОВ ЯК АВТОР МОДЕРНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРАКТИК У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРІЇ

Гаврилюк М.О., *patamisha@gmail.com*

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова

Михайла Петровича Драгоманова небезпідставно можна назвати істориком та науковцем. Аналізуючи ряд написаних ним праць, ми розуміємо, що створення і аргументування ідеї, яка вказувала на українську окремішність та тяглість традиції державництва в Україні є домінуючою. Тому, ми спробуємо опрацювати одну із запропонованих моделей існування українства у геополітичному просторі: фактаж, історіографія.

Дане дослідження є спробою окреслити основну форму держави, яку Михайло Петрович Драгоманов вважав би компромісом в умовах, що були створені окупаційної адміністрації Російської та Австро - Угорської імперій.

Для формування історичної державницької концепції Михайлу Драгоманову необхідні були докази, аргументи, які стали би підґрунтям. Він розпочав роботу над джерелами, які доводили тяглості традиції державотворення. Вчений базував свої погляди на історії козацтва, яке мало суверенну державу, а також знаходився під впливом проєвропейських ідей, які панували на той час [1]. Історики, як наприклад С.О. Єкельчик стверджують, що Драгоманов був схильним до федералістичної моделі майбутньої української держави. Ми знаємо, що у той період вже були федералісти, але вони обстоювали інтереси українства мирним шляхом, видаючи газети, журнали і брошури. Натомість, Михайло Петрович у цьому плані був досить принциповий і радикальний. Драгоманов, безумовно вивчив федералістичні настрої, аналізуючи зарубіжні джерела. Так, він був зацікавлений ідеями прудонізму: «А Прудон недурно ж каже: «Хто каже: воля — каже федерація, або не каже нічого; хто каже республіка — каже: федерація, або не каже нічого; хто каже: соціалізм — каже: федерація, або вп'ять не каже нічого» [2; 3; 4]. Драгоманов послуговувався думками Прудона, але частково. Весь фокус уваги формувався довкола «національного питання», яке мало вирішуватись першим серед усіх інших. Надто великий вплив на Драгоманова мав «громадівський соціалізм». Тому була й обрана форма держави-федерація. Вона мала би символізувати певний «баланс сил», зважаючи на статус українських земель, на їх підпорядкування московитам.

Історична свідомість й історична думка як складові духовного життя українського народу, ідеалізація українського народу в умовах політичної несвободи, державної традиції . культурної тяглості, етнічної та територіальної розпорошеності українського народу були значною мірою XVIII політизовані та ідеологізовані. специфіка духовного життя українського народу XVIII-XIX ст. полягала у тому, що його суспільні ідеали, ідеологічні настанови , політичні парадигми висловлювалися не у програмах діяльності політичних партій і

громадських організацій, а на сторінках історичних та етнографічних досліджень, які претендували на визнання свого високого наукового та публіцистичного рівнів [4].

Підсумовуючи вищесказане слід вважати Драгоманова дослідником, що намагався створити власне бачення на проблему викладання вітчизняної історії. Він започаткував практики і зміг показати інше бачення на процеси минулого. Концепція Драгоманова суттєво відрізнялася від загальних «лакун російського світу», де українська історія була не окремим явищем, а сировинним придатком до теорій М. Погодіна та В. Карамзіна. Грунтовні судження варто внести до аргументованої бази, яка підтверджує унікальність української історії.

Список використаних джерел та літератури

1. Ващенко В.В. Від само презентації до методології: психобіографічний вимір простору історіописання М. Грушевського Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського національного університету, 2007. 324 с.
2. Ващенко В.В. Стратегії конструювання М.Грушевським українських метанаративів: методи та їх функції: автореф.дис..д-ра іст. Наук: 07.00.06; Дніпропетр.нац.ун-т ім. О. Гончара. Д.,2009. -36 с.
3. Возняк М.П. З листування М.П. Драгоманова з В. Навроцьким/ М.П. Возняк// Літературно-науковий вісник. -1923. -Т.29. - С.249-259.
4. Громада: Українська збірка, впорядкована Михайлом Драгомановим. – Женева, 1878. - С.568.

Науковий керівник: *Журба М.А., доктор історичних наук, професор кафедри цивілізаційної історії та археології Центрально-Східної Європи Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова*